

Богдан А. Ю.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ КРИЗИ

Наразі в Україні складні часи для реалізації та підтримки бізнесу, адже нові умови ведення бізнесу в часи війни можна розглядати як кризу. Війна – низка заходів що спрямовані на привласнення іншою державою ресурсів країни, захоплення територій використовуючи армію та зброю [1].

Бізнес в Україні витримував вплив різноманітних кризових ситуацій, але війна змушує постійного адаптування до нових умов ведення бізнесу. Сьогоднішні обставини вимагають від підприємців пильного та своєчасного рішення задля порятунку бізнесу: тимчасове зупинення роботи, релокація, зміна виду діяльності, відкриття нових напрямків ведення бізнесу.

Через вторгнення на територію України велика кількість підприємств призупинили свою діяльність, або зупинили її взагалі. На це вплинули наступні фактори: зруйнована інфраструктура, різке зниження попиту на певні послуги або товари, окуповані території тощо.

Користуючись даними опитування (ЕВА), Європейської Бізнес Асоціації близько 42% українських підприємців взагалі припинили свою діяльність. Майже 34% – тимчасово припинили працювати, але планують відновити роботу у перспективі. На сьогодні, в повному обсязі, працює лише 13% малого та середнього бізнесу. Також, дані Європейської Бізнес Асоціації повідомляють що тільки 17% компаній працюють у режимі що був і до воєнного часу, 16% – здійснили релокацію, 19% – закрили частину торгових точок або офісів [2].

З початку повномасштабної війни на території України було зареєстровано понад 51 000 нових бізнесів. 43 000 з них – це ФОПи та 8 000 юридичних осіб. На початку червня було зафіксовано новий рекорд реєстрацій ФОПів – 4652 підприємця. Це найбільша цифра з моменту повномасштабного вторгнення в Україну. Найбільше було зареєстровано таких видів діяльності: неспеціалізована оптова торгівля – 45, будівництво житлових і нежитлових будівель – 31, вирощування зернових, олійних і бобових культур – 52, комп'ютерне програмування – 32, оптова торгівля зерном, тютюном, насінням – 22 [3].

За даними «Діагностування стану українського бізнесу під час повномасштабної війни країни-агресора з Україною» було встановлено:

– війна принесла значні зміни в український бізнес: до 85% підприємств були змушені частково або повністю закритись, з яких 1% припинили свою діяльність і не планують її відновлювати, а 35% припинили свою діяльність, чекаючи кращих часів;

– галузева трансформація як спосіб порятунку підприємств від закриття виявилася актуальною більш ніж для 36% бізнесів дослідження – в 21% випадків підприємство в процесі трансформації, а 16% вже частково або повністю трансформовані;

– у повоєнний період найпопулярнішими сферами підприємницької діяльності стали роздрібна торгівля продовольчими та непродовольчими товарами – до 24% компаній, що прийняли участь у програмі дослідженні належать до цих двох секторів;

– складне бізнес-середовище має значний вплив на фінансову підтримку працівників та постачальників – 3-5% компаній платять відносно високі суми, 14-19% фірм платять на довоєнному рівні, інші фірми знизили свою частку виплат або припинили взагалі, 39% не виплачують заробітну плату, а 29% не виконують виплати постачальникам [4].

Задля підтримки та розвитку економіки України, влада здійснила певні заходи що були спрямовані на підтримку малого та середнього бізнесу в умовах воєнного стану. Серед найвагоміших змін державної програми, слід зазначити можливість суб'єктам господарювання перейти на третю групу єдиного податку.

Підприємці які наважилися на відкриття бізнесу у такий складний час на території України, мають змогу користуватися певними спрощеннями щодо процесу відкриття. Наприклад, було скасовано більшість вимог для отримання дозволів на підприємницьку діяльність [5].

Здійснювати бізнес під час воєнного стану стало складніше, але, держава зі свого боку робить все можливе, щоб згладити всі фактори що впливають на сповільнення його розвитку. Проте, певна частина нововведень на практиці є неефективною. Влада України всіляко підтримує малі та великі підприємства для того, щоб розвивати економіку у такі тяжкі часи. Але, на жаль, ще дуже

далеко до повернення показників довоєнного періоду, проте необхідно продовжувати роботу, адже без рішучої економічної активності повноцінне функціонування держави в умовах війни неможливе.

Отже, державна підтримка дозволяє бізнесу адаптуватися до сучасних умов та поступово відновлювати ефективне функціонування бізнес-структур та країни в цілому. З метою ефективного подолання викликів сьогодення ключовим завданням співпраці держави та бізнесу повинно стати забезпечення функціонування підприємств в умовах бойових дій як запоруки наповнення державного бюджету, збереження платоспроможного попиту населення і посилення економічної стійкості держави.

Список використаних джерел:

1. Війна. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. 2022. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0>
2. Європейська бізнес асоціація. Дослідження. 2022. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytyka/>.
3. Фопономіка: як працює український бізнес під час війни. 2022. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/foponomics-in-war>
4. Київська школа економіки. Діагностування стану українського бізнесу під час повномасштабної війни росії з Україною. Аналітичний звіт. 2022. URL: https://gradus.app/documents/188/BusinessInWar_Gradus_KSE_Report_30032022_ua.pdf.
5. Кузьменко А.А. Економічна правда. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство (28 березня 2022 р.). URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801/>

Водоп'ян Н. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

НАПРЯМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА В КРИЗОВИХ УМОВАХ

З огляду на складні економічні умови та політичні складності, з якими стикаються підприємства в Україні, тема збереження ресурсів підприємства є дуже актуальною. В кризовий період, збереження ресурсів є одним з головних завдань підприємств для збереження фінансової стабільності та життєздатності. Метою дослідження є визначення різних напрямків збереження ресурсів, їх ефективність, а також визначення факторів, що впливають на вибір оптимальних стратегій збереження ресурсів в кризових умовах.